

Szerkesztőségi iroda:

Nagybecskerek,

Zápolya-utca 1-ső szám,

név a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Zápolya-utca 1.
Ková a hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.

Telefon 21. szám.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP

Felelős szerkesztő: Dr. Brájjer Lajos.

Előfizetési árak:

Egész évre ——— 24 kor.
Félévre ——— 12 .
Negyedévre ——— 6 .
Egy órára ——— 2 .
— Egyes szám ára 8 fill. —

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési irodákban.

Megjelenik

vasár- és ünnepnapok kivételével
mindennap délután 5 órakor.

Nagybecskerek, 1908.

XXXVII. évfolyam 24. szám.

Csütörtök, január 30.

A kivándorlás.

(Jankó Ágoston alispán előadása a Magyar Társadalomtudományi Társaság kivándorlási ankétjén.)

— január 30.

Kivonatossan közöltük már Jankó Ágoston alispának a Magyar Társadalomtudományi Társaság Budapestén f. é. január 24. és 25-én tartott kivándorlási ankétjén tartott előadását.

Tekintettel arra, hogy a kivándorlás rendkívüli fontosságú kérdésének minden oldalról való megvitatása és megvilágítása minél nagyobb nyilvánosságot és méltatást kíván, megszereztük az alispánnak nagyérdekű és széles körben különös figyelmet keltett előadását s azt itt egész terjedelmében közöljük a következőkben:

Igen tisztelt Szakértekezlet!

Arra nem merek vállalkozni, hogy a kivándorlást illetőleg általános szabályokat állítsak fel, vagy hogy tapasztalataim alapján általános értékű következtetéseket vonjak le, mert ehhez az ényémmel több tapasztalat kell; hogy ezt tehessem, az egész ország, sőt az egész kontinens kivándorlását kellett volna megfigyelnem és tanulmányoznom, erre pedig alkalmam nem volt.

Azért jelentem meg ezen tanácskozáson, hogy mások tapasztalatai alapján én tanuljam meg a kivándorlásnak és visszavándorlásnak általános szabályait és ezekhez képest a mozgalmat vármegyémben irányítani tudjam.

Ha tehát felszólalok, csupán csak arra szorítkozom, hogy a torontálvármegyei kivándorlást ismertessem.

Talán hozzájárulok ezáltal a nagy társadalmi járvány diagnózisának megállapításához és talán használható adatokat szolgáltatok ennek az egyesületnek, mely a kivándorlás kérdésének alapos tanulmányozását is feladatává tette.

Statisztikai adataim a tényleg kiállított utlevelek alapján vannak összeállítva; lehet, hogy az országos statisztikai hivatal által a hajóstársaságoktól beszerzett adatoktól az enyémeke némileg eltérnek, de azért azt hiszem, hogy a valósághoz mégis igen közel járnak, mert ha azok közül, akik külföni utlevelet kértek, többen itthon maradtak, viszont sokan vándoroltak ki utlevél nélkül.

Nálunk a kivándorlás nem régi; voltak ugyan már 10 év előtt is szörványosan esetek, de a kivándorlás tulajdonképpen 1903-ban kezdődött, amely időig mintegy 3650 személy ment ki Amerikába.

Tőlünk Torontálból nem a szükség üzi ki az embereket, mert hiszen az úgynevezett gazdag vármegyék közé tartozunk, ahol a kisgazdának és a munkásnépnek anyagi helyzete jelentékenyen jobb, mint az ország északi vagy erdélyi részeiben. Ha valaki bejárja a vármegyét, azt fogja látni, hogy a falvak külsőleg is a nép bizonyos jólétéről tanuskodnak és sehol sem fogja találni azt a kiáltó szegénységet, amely Felső-Magyarország vagy Erdély egyes vármegyéiben olyan szomorúan ötlök szembe. Nálunk úgy a mezőgazdasági, valamint az ipari munkás is megélhet, sőt kellő igyekezettel némi vagyont is szerezhet.

Nálunk a vagyonszerzés vágya az, ami az embereket a kivándorlásra ösztönzi. Nem akarom azt állítani, hogy az utóbbi években tapasztalt gazdasági pangás, a

szociális viszonyokkal való általános elégtelenség és némely lokális jellegű bajok nem járulnak hozzá, de eddigi tapasztalataim azt igazolják, hogy a torontáli kivándorlás legfőbb rugója a vagyonszerzés vágya.

Torontálvármegyében sok a gazdag ember, a jómódu paraszt; az emberek itt nagy luxussal élnek, még a parasztok is; ez a szegényekben vágyakat költ. A kultúra fejlődésével különben is az igények növekednek, a nép nagyobb jólétet kíván, ehhez pedig pénz kell; hogy ezt mihamarabb megszerezhesse, igyekszik tehát oda, ahol munkaerejét, tehetségét jobban megfizetik, ahol többet keres. Erre pedig a könnyű, gyors és olcsó közlekedés neki alkalmat nyújt.

Hogy ez így van, az a körülmény is igazolja, hogy nálunk nem a legszegényebb, hanem a legműveltebb nép kezdte meg a kivándorlást: a németek. Ezek után indultak csak meg a magyarok, szerbek, tótok, románok.

Eleinte leginkább csak munkások mentek ki, hogy jobb kereset alapján vagyont szerezzenek. Később kezdtek a kisgazdák is kivándorolni, akik idehaza, amikor még olcsó volt a pénz, adósságra földet vásároltak. Mert nálunk az a szokás, hogyha valakinek 5 holdra való megtakarított pénze van, az bizonyára 10 holdat vesz. Az az adósság tehát, amelyet a haza küldött pénzzel törlesztenek, legnagyobbreszt ilyen természetű.

A kivándorlás 1903-tól kezdve évről-évre fokozódott és pedig a következőképpen.

Kiadatott: 1903-ban 192 utlevél 262 személyre; 1904. augusztus 1-ig 680 utlevél 900 személyre; 1904. augusztus 1-től december 3-ig 3708 utlevél 5087 személyre.

Ezen évben azért mutatom ki az augusztus 1-ig és az azon túl kiállított utlevelek számát elkülönítve, mert 1904. augusztusban lépett érvénybe a kivándorlásról szóló 1903. évi VI. t. cikk és reá akarok mutatni, hogy mennyire fokozta e törvény a kivándorlást

1905-ben 7333 utlevél 9934 személyre; 1906-ban 10 990 utlevél 14 606 személyre; 1907-ben 19.823 utlevél 25.079 személyre.

Közbevetőleg meg kell jegyezmem, hogy a kivándorlás ősztől tavaszig, tehát azon hónapokban, amidőn a mezei munka szünetel, mindig nagyobb volt, mint tavasszal és nyáron: a mezei munka idejében. E tekintetben csak az 1907-ik évben van kivétel, amidőn a rossz termés miatt, éppen a nyári munkaidőben vándoroltak ki legtöbben.

1907. év decemberében azonban hirtelen megcsappant a kivándorlás és erősen szaporodott a visszavándorlók száma.

Ennek oka leginkább azok a rossz hírek, amelyek az amerikai gazdasági válságról érkeztek és amelyeket a visszavándorlók terjesztettek.

A kivándorlók mind azzal mentek ki Amerikába, hogy amint egy bizonyos pénzösszeget szereztek, visszajönnek. Igen kevés volt azoknak a száma, akik letelepülési szándékkal Kanadába mentek; ezeket leginkább már ott levő rokonaik csalták oda. Nem igen szeretnek Kanadába menni, mert az a hire, hogy igen zord és hosszú a tele.

Legnagyobbreszt az Egyesült-Államokba mennek; itt lehet a mi kivándorlóinknak mintegy 75%-a, míg Kanadában mintegy 15%, Délamerikában pedig 10% tartózkodik. Legnehezebb a sorsuk azoknak, akik Braziliába jutottak, mert ott nagyon kizsákmányolják őket és sokan azért nem jöhetnek haza, mert az utiköltséget sem bírják megkeresni. Kanadából pedig a nagy távolság miatt nem igen jönnek haza és mert többen letelepülnek.

A kivándorlók, különösen az Egyesült-Államokban, nem igen foglalkoznak mezei munkával, hanem leginkább gyárakban és bányákban dolgoznak. Még az iparosok sem igen kapnak szakbavágó munkát, kivéve a borbélyokat, akiknek igen jó keresetük van.

Leginkább a németek boldogulnak, mert ezek a legkitartóbb és legértelmesebb munkások; ezek küldik haza a legtöbb pénzt.

Különösen keresik a nőket, akik mint cselédek igen jó sorsban vannak. Az a szolgáló, aki itthon alig tudott egy rántást keverni, odakünn 25—30 dollár fizetéssel szakácsnénak lesz alkalmazva. Sajnos, sokan elzültenek, mert erkölcsük rovására is igen busás kereset nyílik nekik a nagy munkástelepeken.

A kivándorlók közül legtöbben küldenek haza pénzt; hogy mennyit küldtek már haza, azt megállapítani igen nehéz. Amint azonban a megejtett puhatólások alapján hozzávetőleg felbecsülni lehet, az 1903. év óta hazaküldött és hazahozott összeg kitesz körülbelül 12 millió koronát.

Ezen összegnek mintegy 1/2-ed része adósságok törlesztésére, 1/3-od része ingatlanok vásárlására fordított, a többi pedig takarékpénztárakban van elhelyezve.

Az adósságok között első helyen szerepelnek azok a kölcsönök, amelyeket a kivándorlók az utazás költségeire vettek fel, azután a részben hitelre vásárolt ingatlanokon levő terhek.

A kivándorlók földvásárlása e vármegyében jelentéktelen és leginkább a rendes ingatlanforgalom keretei között marad; az utóbbi évek alatt e vármegyében történtek ugyan földparcellázások, de ezekből a földdekből amerikai pénzzel egy holdat sem vettek.

Vármegyénk gazdasági életében a kivándorlásnak, — jöllehet 10 esztendő alatt közel 100.000 ember vándorolt ki, közvetlen és észrevehető hatása legfeljebb a cselédszükségben mutatkozik; de ez is csak a belső cselédekre vonatkozik, mert gazdasági cselédekben a hiány nem feltűnő.

Hogy a munkabérek az utóbbi években a napszámmunkánál átlag 35%-al, a szakmánya munkánál pedig 10%-al emelkedtek, ezt nem a kivándorlás, hanem a szocialista munkásmozgalmak okozták. Sok munkaerő hiányzik ugyan a vármegyéből, de igen sokat pótolnak gazdáink által, hogy aratógépeket és tengeri munkáló gépeket szereztek be. Igaz, hogy ez a gazdálkodás belterjességének rovására esik, de azt mondhatjuk, hogy a mostani viszonyok között, a vármegye területén mezőgazdasági munkásokban hiány nincs.

Nálunk az amerikai pénznek a földárak emelkedésére még ezideig befolyása nem volt, mert, amint előbb említettem, amerikai pénzen aránylag igen kevés földet vásároltak.

(Folyt. köv.)

HIREK.

Tájékoztató.

A gőzfürdő (telefon 118. szám) minden nap reggeli 8 órától kezdve 1/2-ig az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden kedden és pénteken déltől 5 óráig délután; ugyanazon napokon este 1/2-től 7-ig urak részére is. Vidéki hölgyek részére minden nap délből gőzfürdő. A kádfürdő reggeltől este 6-ig nyitva marad.

A Torontálvármegyei Magyar Közművelődési Egyesület ingyenes olvasóhelyisége és könyvtára nyitva mindennap d. u. 5 órától este 10 óráig, vasár- és ünnepnapokon d. u. 2 órától este 10 óráig.

Február 10. Közig. biz. ülés.

— **Az új csanádi püspök.** Mint Esztergomból jelentik, Csernoch János dr. csanádi püspök február 3-án teszi le az esküt a király és Gennaro Belmonte Pignatelli nuncius előtt Bécsben. A püspöki felszentelés március 25-én Temesvárott megy végbe s utána mindjárt intronizálják az új püspököt. A felszentelést br. Hornig Károly veszprémi, Hosszu László lugosi gör. kath. püspök és Németh József felszentelt püspök végzik. Miután az püspök az eskütétel után már a püspöki javadalmakat élvezi, Csernoch püspök már a jövő hét folyamán, egyes ügyek elintézése végett, szigorú inkognitóban Temesvárra érkezik.

Ugyancsak Esztergomból jelentik, hogy Csernoch csanádi püspök tegnap fogadta a káptalan és az egyházmegye küldöttségét, melynek Kun László dr. prelátnak kanonok vezetése alatt tagjai voltak: Váradyc püspök, Wittenberger és Blaskovics Ferenc apátkanonokok, Pacha tb. kanonok, titkár és Jászay Géza szegedi apátplébános. Kun kanonok üdvözlő szavaira a püspök ékes latinsággal köszönte meg az üdvözlést és biztosította az egyházmegye minden tagját jóindulattal. A küldöttséget délből a püspök vendégül látta.

— **Új postai ügynökségek.** A temesvári m. kir. posta- és táviratigazgatóság Torontálvármegye Mollfalva községben folyó évi február 1-én, Tóba községben pedig február 3-án postai ügynökségeket léptet életbe, melyek bárhova szóló levélpostai küldemények, továbbá csak a helyföldre, Ausztriába, megszállott tartományok és Németországba szóló 1000 korona értékű meg nem haladó pénz- és csomagküldemények felvételével, továbbításával és kézbesítésével, továbbá postautalványok és postaiakárkópénztári ügyek közvetítésével fognak foglalkozni.

— **Jegyzőválasztás.** Ifj. D. Bodó Sándor csongrádmezei segédjegyzőt Klári községben folyó hó 29-én Uzbasich Gáspár főszolgabíró elnöklése alatt egyhangulag segédjegyzővé választották.

— **A nagybecskereki kultur-estély.** A Torontálvármegyei Magyar Közművelődési Egyesület február elsején tartandó kultur-estélyének műsorát már véglegesen megállapították. A műsor pedig a következő:

1. Bekvartélyozás. Monolog, Herezeg Ferencről. Előadja: Paulay Erzsé, a budapesti Nemzeti Színház tagja.
2. Felolvasás. Tartja: A mbrus Zoltán író.
3. Cavatina Rossini „Sevillai borbély” című operájából. Énekli: Della Donna Eugénia, a budapesti Vigopera tagja.
4. a) Jehova. Költemény, Kiss Józseftől. b) Versek. Gárdonyi Gézáról. Szavalja: Paulay Erzsé, a budapesti Nemzeti Színház tagja.
5. Részletek a „Bákirálynő” és a „Tündérszerelem” című operettekől. Énekli Della Donna Eugénia.

Mint e fényes műsorból láthatni a kultur-egyesület február elsején tartandó estélyén olyan kiváló művelzetet nyújt a közönségnek, amilyenhez igen ritkán juthat csak s így bizonyos, hogy nemcsak Becskerekéről, de máshonnan is nagy közönség gyűl össze az estélyre. Az énekszámokhoz való zongorakíséretet Grünbaum Arnold ur volt szives magára vállalni.

Itt említhetjük még meg, hogy az estély után a vendégek tiszteletére a kaszinóban közös vacsora lesz étlap szerint. Az estélyen nincsenek számozott ülőhelyek s mindenki odatülhet, ahová tetszik. A félreértések kikerülése végett pedig megemlítjük, hogy a jegyeken levő számok ennél fogva nem az ülőhelyek számait jelentik, hanem csak a jegyek ellenőrzéséül szolgálnak. A kultúrestély

vendégei szombaton a délutáni vonattal érkeznek Nagybecskerekre s a vasuti állomáson a kultur-egyesület vezetősége fogadja őket.

— **Községi tisztújítások.** A vármegye központi járásában újabb a következő községekben ejtették meg az előjárósági választásokat: Felső muzslyán. Lowieser Imre főszolgabíró elnöklésével: Községi bíró Barát János, albíró Bognár Mihály, esküdtek: Kátay József, Ruzsa András, Lendvay András, Tatity Gergely, pénztárnok Mezey József, közgyám Molnár György.

Ernesztházán. Tullics György tb. főszolgabíró elnöklésével: Községi bíró Kaip Péter, albíró ifj. Mangi Péter, esküdtek: Jankó János, id. Mangi Péter, Guth Ferenc, Lefor Ferenc, pénztárnok Rollinger János, közgyám Kungl Vilmos,

Bótoson. Szintén Tullics György tb. főszolgabíró elnöklésével: Bíró ifj. Gyurits István, albíró id. Gyurits István, esküdtek: Bodroski Döme, Gyurkin Velyko, Lekity János, Bracity Milos, pénztárnok Dimity Döme, közgyám Lámbity János.

— **Hetivásár engedélyezés.** A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 1907. évi 94 654. sz. alatti kelt rendeletével megengedte, hogy Torontálvármegyéhez tartozó Basahid községben minden szombaton helyipénzesedés és állatfelhajtás nélkül, heti kirakodóvásár tartassék.

— **A jótékony nőegylet álarcos bálja.** A nagybecskereki jótékony nőegylet február hó 15-én megtartandó álarcos bálján tombolat rendez. Felkérjük a város nemesszivű közönségét és a kereskedő urakat, hogy tombolanyeremények szánt tárgyaikat, amiket a jótékony célra való tekintettel adományozni kegyeskednek, dr. Mihálovits Ödönnek urnóhoz küldeni sziveskedjenek. Az adományokat hírlapilag nyugtazzuk. A jótékony nőegylet megbízásából: Steinitzer Gézáé, elnök.

— **Beírás a nőegyleti ovodában.** A nagybecskereki jótékony nőegylet ovodájában a beírások február 3-án kezdődnek.

— **Koszoru megváltás.** Ullmann József felső kereskedelmi tanuló elhunytá alkalmával tanuló társai és barátai Freischberger János, Herzfeld Frigyes és Langer Imre koszorumegváltás címen 10 koronát adományoztak egyetünknek, melyért halás köszönetet mond Wintner Katalin elnök.

— **Adomány.** Mai napon vettünk 40 kor. a következő sorok kíséretében: Kartársaim egyrésze jó feleségem tragikus elhunytá alkalmából kegyelete jeléül 40 koronát juttatott kezemhez, hogy azzal valamelyes jótékony célt szolgáljak. Amidőn az összeg átvetelést köszönettel elismerem, bérem a t. szerkesztőséget, hogy az általam utalványozott ez összeget, az Országos jegyzői árvaháznak eljuttatni méltóztatassék. Tisztelettel Kvatsák, szerbeleméri jegyző. Az adományt rendeltetési helyére juttattuk.

Itt közöljük, hogy Tell Mihály helybeli borbély adománya a városi árvaháznak nem 24, hanem 25 korona volt.

— **A jövedéki hivatal felügyelői válsága.** A folyó hó 27-én megtartott városi közgyűlésről hozott tudósításunkban említettük, hogy mily nagy vita tárgyat képezte a tárgysorozat ama pontja, melynek kapcsán a képviselőtestület eldöntötte Hausladen Mátyás városi főszámvevő jutalmát azért a nagy, nehéz és lelkiismeretesen végzett munkáért, melyet mint a jövedéki hivatal felügyelője már a második esztendőben magára vállalt. A képviselőtestület többsége nem adta meg jutalmul az elért nyereségek 1 1/2 és 1% -át, hanem úgy mint tavaly csak 500 koronát szavaztak meg neki. Ennek folytán Hausladen (mint a polgármester ebbeli aggodalmának már a közgyűlésen is kifejezést adott) nem akarja a nehéz és felelőségteljes nagy munkát tovább elvégezni s azért most a városi tanácsnak beadta lemondását jövedéki felügyelői állásáról. Így a jövedéki hivatali válságos válságba került, annyival is inkább, mert a városi tanács tagjai között egyetlen egy sincs, aki hivatalos elfoglaltsága folytán és a kellő szakavatottság hián elvállalhatná ezt az állást. A tanács egyébként legközelebbi ülésén fog foglalkozni ezzel az ügygyel, mely a város finansziára nagy fontosságú bir.

— **Kereskedelmi és ipari alkalmazottak kifizetése.** A temesvári kereskedelmi és iparkamara tegnapi közgyűlésén Vest Ede lovag elnöki jelentésében előadta, hogy a kereskedelmi miniszternek a kamarához intézett felhívása folytán még mult évi október hó 22-én tartott teljes ülésből a kamarára ruházott feladatnak megfelelően előterjesztést tett a kamara kerületében a huszonöt év óta szolgáló méltó alkalmazottak kifizetésére nézve. A miniszter most arról értesítette a kamarát, hogy a kamara javaslatainak

elfogadásával az egyes alkalmazottakat elismerésben és kifizetésben részesíti. E szerint a kereskedelmi miniszter a torontáliai közül a kereskedelmi pályán hosszas és állandó tevékenységükért elismerését nyilvánította: Risztics Mihály segédnek és Gyurovics Vladimir üzletvezetőnek (Pancsova), Türk Zsigmond könyvelőnek és Grossmann Béla üzletvezetőnek (Nagykikinda). Azonkívül Almásán György alkalmazott Nagybecskerekben az elismerő levélen kívül 300 korona állami jutalomban is részesült. Végül tudatja a miniszter, hogy a legfelsőbb kifizetésre javaslatba hozott Eulenburg Hermann nagybecskereki lakos kifizetése tárgyában elhatározását a kamara később veendő.

— **Az egyforintosok bevonása.** Az Osztrák-magyar bank utasította összes pénztárait, hogy fizetéseit ezüstben kizárólag egy- és ötkoronás pénzdarábokban teljesítse és az egyforintosokat tartsa vissza. Ennek az intézkedésnek kizárólag oktató célzata van. Mert míg a falvakban egész szépen hozzá szoktak a koronaszámításhoz, addig a városokban a kereskedők még mindig forintokban és krajcárokból számítanak. Az eddigi összes figyelmeztetések és utasítások eredménytelenek maradtak. Most a forintosoknak a forgalomból való kivonása által akarnak a helyzetet segíteni. Az osztrák-magyar bank elegendő mennyiségű egy- és ötkoronásokkal rendelkezik, hogy a forintokat pótolni tudja.

— **Kivándorlási nyomtatványok.** A központi járás több községéből kivándorlásra csábító nyomtatványokat küldtek be a főszolgabíróságnak. A nyomtatványok B. Südel bremai kivándorlási ügynökségtől származnak, melyeket a főszolgabíróság elkobzás céljából a kir. törvényszékhez fog áttenni.

— **A vasárnapi munkaszünet és az orthodox zsidók.** Az orthodox zsidó kereskedők küldöttsége járt tegnapelőtt Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszternél és Sztérynyi államtitkárnál, akiknek memorandumot nyújtott át azzal a kérelemmel, hogy a vasárnapi munkaszünet rendezése alkalmával, legalább a vidékre restitválják a pár év előtti állapotot, t. i. hogy délig az árusítás az üzletekben bármely felkezesi kereskedőnek megengedjék. Kossuth Ferenc megígérte, hogy a memorandumot tanulmányozni fogja s valószínű, hogy anképet hív egybe, amelyen majd kérésüket tüzetesen megokolhatják.

— **A mozsárlövészek áldozatala.** Mint Nagy-kikindáról írják, folyó hó 27-én, Szent Száva napján csakugy visszhangzott az egész város a mozsárlövészek veszedelmes pukkasaitól. A lövöldözésektől Szvokodnik Henrik nyerő lakos lovai annyira megijedtek, hogy gazdájukat ivben röpitették le a bakról, aztán pedig vad vágtatásban elűtöttek és elgázolták Horváth Károlyné ottani zöldségárust és 9 éves kis fiát. Mindkettőt súlyos sérüléseikkel a kózkórházba szállították.

— **Eljegyzésből a halálba.** Boczárról jelentik, hogy Márkus György odaváló gazda f. hó 27-én Aracson volt feleségével Pál legényfiának eljegyzésén. Vigan mulattak s késő éjjel utnak indultak kocsin Boczárról. Márkus utközben rosszul lett s mire Boczárra értek, szíveselhűdés következtében meghalt. Valószínűleg a túlságosan élvezett ital ölte meg az 55 éves egészséges embert.

— **Aki hamis szárazsággal fizet.** Kisfaludi Péter gyertyamosi ügyvédhez folyó hó 23-án este beállított egyik adósa Follner József odaváló földműves, hogy tartozását kifizetni akarja. Az ügyvéd családjával együtt az ebédőben az asztalnál ült s ezt felelte Follnernek, hogy jöjjön reggel. De miután Follner azonnal akart fizetni, az ügyvéd megírta a nyugtát 267 kor. 20 fillér összes tartozásról. Alig volt kész Kisfaludi a nyugtairással, Follner az összeget az asztalra dobta, a nyugtát felkapta, azután a sötétben futásnak eredt. Az ügyvédnek Follner egész viselkedése feltűnt és csakugyan a pénz összeolvasásánál egy hamis 100 kor. bankjegyet talált. Follner ellen megindították a vizsgálatot.

— **Halálos szerelem.** Egy fiatal, tizennyolc esztendőes leány a halálba akart menekülni a szerelmi csalódás elől. Szerbítében történt a tragikus eset, amelynek áldozata a temesvári kózkórházban vívódik a halállal. Weinhardt Lujza, özv. Weinhardt Róza ittebebi lakosné leánya és Tercsu Szilárd ittebebi fiatal ember régóta szerették egymást. A fiatal ember egy idő óta elhidegült a leánytól, ami ezt nagyon elkésé-ritette. Tegnapelőtt elment a legény lakására s ott keserű szemrehányásokat tett neki, majd pedig lekapta a falról Tercsu forgópisztolyát és azzal meilböltötte magát. A súlyosan sebesült fiatal leányt a temesvári kózkórházba szállították s életben maradásához kevés a remény.

— **Talált libák.** A „Pest”-szálloda tájkán a közelmúlt napokban egy gazdátlan nagy gunár tévedezett az utcán, Amerika negyedben pedig 5 darab közönséges liba bandukolt felügyelő nélkül. Valamennyi a rendőrkapitányságra került, ahol igazolt tulajdonosaik bármikor átvehetik.

Farsangi naptár.

- Február 1. Kultur-estély.
- Február 1. Hadastyánok mulatsága.
- Február 1. Polgári dalegyet álarcos bálja.
- Február 2. Fodrások mulatsága.
- Február 8. A vasuti munkások orsz. szövetsége nagybecskereki helyi csoportjának mulatsága.
- Február 8. Felső keresk. isk. hangversenye.
- Február 15. Jótékony nőegylet álarcos bálja.
- Február 29. Nyomdászok jux-estélye.
- Március 1. Köz- és magántisztviselők mulatsága.

Színház, irodalom.

* Főispán a színpadon. A „Nagyvárad Napló” írja: A cím — amit e fölé az apróság fölé irtunk — első olvasásra megdöbbentheti Biharvármegye és Nagyvárad város közönségét. Nem kell megijedni: a dolog egyáltalában nem veszedelemes. Glac Antal főispán nem fog játszani a színpadon, hanem beáll egy estére ő is helyi szerzőnek. Vasárnap adják elő hosszabb pihentetés után a Szilágyi-színházban „A bori”, Gardonyi Géza ragyogó szépségű népszimfűt. A realista darabot betétekkel fogják előadni s a betéteket Glac Antal főispán népdalai szolgáltatják. A főispán dalsait a második felvonásban Eszter, a csabító, csapodár, csinos parasztemenecske fogja énekelni. Glac Antal összegyűjtött dalaiból — melyeknek zenéjét is, szövegét is ő szerzette — nagyvárad lapjaink mutatóanyagot is közöl, a melyekből mi is közlünk itt kettőt:

Sirva nézem a csillagot az égen,
Melyet a sors kijelölt ott én nékem.
Mert e csillag mindig magába marad
Hű követő párja neki nem akad.

Minapában láttam egy szép
Tüzes szemű, bogárhajú menyecskét,
Hogy rá néztem, visszanezett
Csengő hangon odaszólt: „Jó estét!”

Hej, azóta se jó estém,
Se jó napom, se nyugalmam nincs nékem
Ejjel-nappal mindentit csak
Azt a kedves kis menyecskét keresem.

* Jubiláló színész. A nagybecskereki közönség egyik régi színész ismerősének ünneplésére készült a vidéki színészet. Hunyadi Józsa, a jónövű baritonista jubilál, 30 éves színészi pályáját tölti be most. Mint 18 éves ifju, Nagyváradon lépett először színpadra és Nagyváradról került a Népszínházhoz, majd éveken át volt a nagyvárad színtársulat tagja. Ezidő szerint Aradon működik, ahol szeretettel készítik elő a jubileumot, amit a jövő hónapban tartanak meg.

* Zenélő Magyarország. Az országiszerte ismert zeneműfolyóirat a Zenélő Magyarország ez újévi 340-ik füzetével XV. évfolyamát kezdi meg. A magyar zenekedvelő közönség osztatlan szeretetében megizmosodott egyetlen zeneműfolyóiratunk ezután is — mint programja kifejti — havonta kétszer megjelenő 14—14 oldal terjedelmű füzetében mindig első kézből hozza azon legjobb s legsikerültebb magyar és külföldi hírnevesebb zeneszerzők kompozícióit, melyek a magyar dal, népdal, opera, operette, műdal, vígda, tánc és szalonzene terén, énekre-zongorára s helyielyel közlten hegedőre megjelennek. Munkatársai a legnevesebb magyar és külföldi zeneszerzők. Előfizetői teljesen nélkülözhetik a drága zeneműveket, mert minden számottevőbb zeneműjajdonság először a Zenélő Magyarországon lát napvilágot. Nevezetes ujtása, hogy: ez évi I. félévi előfizetői a páratlan tartalmu „Husvétii Zenealbumot”, az egész éves előfizető: ezt és még hozzá a „Karácsonyi zenealbumot” díjlanul kapják. Az 1908. évi 350-ik füzet tartalma: I. Két új magyar dal: 1. „Ablakomra ráhajlik a szomorufűz age.” 2. Istennem, mikor lesz énnekem ötforintos kedvem? II. Lányi Ernőtől egy pompás „Intermezzó”. III. Szent Gály Gy.—Reviczky Gy. „Hangulat” című műdala. IV. Hoffheimer Jerome „In Marocco” moór serenádja. Előfizetési ára a régi: Egész évre — 24 füzetre — 12 korona, félévre — 12 füzetre — 6 korona. Egyes füzetek ára 1 kor.

A szamárköhögést

a gyermekek ezen ismert rémét a SCOTT-féle Emulsió minden esetben sikeresen gyógyítja. A SCOTT-féle Emulsió a legjobb szer gyenge, beteges gyermekek gyógyítására, kiknek gyorsan visszaadja

rózsás kerek arcukat.

Rendkívüli gyógsikere és erősítő hatása abban leli magyarázatát, hogy a legjobb, legtisztább és leghatásosabb anyagokból állítják össze, melyek a SCOTT-féle eljárás folytán izletes, könnyen emészthető Emulsióvá válnak.

A SCOTT-féle Emulsió felnőtteknek s agoknak époly jó és hatásos, mint gyermekeknek.

Egy eredeti üveg ára 2 kor. 50 fillér.

Kapható minden gyógyszerben.

Az Emulsió készítésénél a SCOTT-féle módszer védelmet nyújt a halászati — kórházi — győlemben venni.

TAVIRATOK.

Országgyűlés.

— A képviselőház ülése. —

Budapest, január 30. („A Torontál” eredeti távirata.) Csekély érdeklődés mellett, alig husz képviselő jelenlétében folyt ma a képviselőházban a tanácskozás. Az erdélyi birtokrendezés ügyét tárgyalták ma és általánosságban el is intézték. Az ülés végén Nagy György interpellált a tisztii fizetésemelés dolgában.

A mai ülésen Justh Gyula elnökölt s a kormány részéről Apponyi Albert gróf, Andrássy Gyula gróf és Günther Antal volt jelen.

Az elnöki jelentések során Justh elnök elparentálta az elhunyt Betegh Imre képviselőt s indítványára a Ház jegyzőkönyvi részvétének adott kifejezést elhunytá föltt.

Miután Hamnersberg László, Zachariás János és Szmracsányi György különböző kisebb jelentéseket terjesztettek be, áttértek az erdélyi birtokrendezésről szóló törvényjavaslat általános vitájának folytatására.

Ma elsőnek Sümegi Vilmos szólt föl, aki a javaslatot elfogadja.

Utána Hinléder Ernő és Nagy György kifogásolják a javaslatot, mert sok fogyatékosága van.

Zachariás János szintén a javaslat fogyatékoságáról beszél, de általánosságban elfogadja a javaslatot s majd a részleteknél terjeszt be módosításokat.

Mezőssy Béla államtitkár felel a kifogásokra s cáfolja a felhozott érveket. Kifejti, hogy az állam az erdőket éppen a székelyek érdekében tartja saját kezelésében, mert így az egyes vállalkozók visszaéléseit megakadályozza. Kéri a javaslat elfogadását.

Günther Antal igazságügyminiszter cáfolja Hinléder és Nagy György ellenvetéseit s ajánlja elfogadásra a javaslatot. Miután még Ferenczy Géza előadó szólt föl, az elnök a vitát berekeszti. A Ház a javaslatot általánosságban elfogadja. A vita folytatását holnapra tűzik ki.

Nagy György most azt indítványozza, hogy tüzzék ki napirendre a II-od oszt. kereseti adó eltörléséről szóló javaslatot.

A Ház ehhez hozzájárul.

Következett Nagy György interpellációja. Nagy György a tisztii fizetések emelése dolgában interpellálja a miniszterelnököt. Szóló fölhozza, hogy a paktum szerint az átmeneti időben nem lesz szó újabb katonai terhekről s most ime a delegációban javaslatot tesznek a katonatisztek fizetésének emelésére. Elismeri a katonatisztek nehéz helyzetét, de azt mondja, hogy ennek az osztrák hadvezetőség az oka. Azt hangoztatja, hogy a delegációnak nincs joga határozatot hozni ebben a dologban s kifogásolja Okolicsányi előadónak erre vonatkozó javaslatát.

Az interpellációt kiadják a miniszterelnöknek.

Ezzel az ülés fél három órákor véget ért.

A delegációk.

Budapest, január 30. („A Torontál” eredeti távirata.) Bécsből sürgönyzik: A magyar delegáció hadügyi albizottságának tegnap délután tartott ülésén Schönauich hadügyminiszter a hadügyi költségvetés tárgyalása során kijelentette, hogy a katonatiszti fizetések emelését nyilt kérdésnek tekinti s ezuttal csak apellál a magyar nemzet hagyományos avallériájára.

Okolicsányi László előadó határozati javaslatot terjesztett be, amely szerint hivassék föl a hadügyminiszter, hogy készítsen javaslatot a katonatiszti fizetések rendezésére vonatkozólag s azt terjessze a legközelebbi delegáció elé.

Zichy Miklós gróf, Issekutz Győző és Széll Kálmán az előadó javaslata mel-

lett szólaltak föl, míg Hoitsy Pál, Kmetty Károly és Ugron Gábor a javaslat ellen foglaltak állást. Az ülés folytatását ezután ma délelőttre halasztották.

Budapest, január 30. („A Torontál” eredeti távirata.) Bécsből sürgönyzik: A magyar delegáció hadügyi albizottsága ma délelőtt 10 órákor folytatta a hadügyi költségvetés tárgyalását. A vita ma is főleg a katonatiszti fizetések emelése körül forog.

Ma Miklós Ödön Okolicsányi javaslata mellett szólal föl s a hadügyi költségvetést elfogadja.

Sághy Gyula módosítással hajlandó elfogadni az előadó javaslatát.

Az ülés folyik.

Budapest, január 30. („A Torontál” eredeti távirata.) Bécsből sürgönyzik: Az osztrák delegáció albizottságának elnökei ma tanácskozást tartottak a delegáció elnökségével és a kormány tagjaival, a mely alkalommal elhatározták, hogy a delegáció albizottságai a jövő héten naponként ülést tartanak, a következő héten tartják pedig a teljes ülést.

Deák Ferenc halálának évfordulója.

Budapest, január 30. („A Torontál” eredeti távirata.) Deák Ferenc halálának ma van a 32-ik évfordulója. Ez alkalomból Justh Gyula házelnök kitűzette a képviselőházra a gyászlobogót.

A csanádi püspök mandátuma.

Budapest, január 30. („A Torontál” ered. távirata.) Csernoch János csanádi püspök lemond a szakolcai kerületben nyert képviselői mandátumáról. Lemondó levelét a mai postával küldte el a képviselőház elnökségének.

A fővárosi kórházi orvosok.

Budapest, január 30. („A Torontál” eredeti távirata.) A fővárosi kórházak orvosai tegnap Müller Kálmán főrendiházi tagnál értekezletet tartottak. Az orvosok kimondták, hogy megelégsznek 280 kor. fizetésemeléssel. Miután a belügyminisztertől biztosítékot nyertek arra nézve, hogy a fizetésfölemelés meglesz, lemondásukat visszavonták.

Montecarlo áldozata.

Budapest, január 30. („A Torontál” eredeti táv.) Mint Nizzából sürgönyzik, Kardos Gyula jónövű magyar festőművész Montecarloban agyonlőtte magát. Kardos a montecarloi játékbankban elvesztette minden pénzét s ezért ölte meg magát.

Elhunyt színész.

Budapest, január 30. („A Torontál” ered. táv.) Bényei István egykor ismert színész, a színészegyesület volt igazgatója, ma a Margitkórházban meghalt.

Katonai sajtópör.

Budapest, január 30. („A Torontál” eredeti távirata.) Szudy Elemér volt nagyvárad, jelenleg aradi lapszerkesztő megvádolt egy kapitányt, hogy a legénységgel embertelenül bánik. A kapitány sajtópört indított Szudy ellen s a sajtópört két nap óta tárgyalta az aradi törvényszék. Miután a kihallgatott tanúk mind megértették, hogy Szudy igazat irt, a bíróság fölmentette a szerkesztőt.

Öngyilkos tanítónő.

Budapest, január 30. („A Torontál” eredeti távirata.) Náray Irén 23 éves tanítónő ma reggel a Dunába ugrott s belefullt. Az életunt tanítónő nem kapott állást s ezért ment a halálba.

Határidő-üzel.

Budapest, január 30. (A nagybecskereki Lloyd-társulat távirata.) A mai tőzsdén déli zárlatkor a következő árakat jegyezték:

Buza (áprilisra 1908.)	23-90
Buza októberre 1908.)	21-06
Rozs (áprilisra 1908.)	20-18
Rozs (októberre 1908.)	18-16
Zab (áprilisra 1908.)	15-80
Tengeri (májusra 1908.)	13-58

Gyermektelen

tisztviselő keres május 1-ére
2-3 szobából álló uri

lakást

lehetőleg előszobával, esetleg
alkovval. — Ajánlatok ár és
hely megjelölésével a kiadó-
hivatalba kéretnek.

130-1.1

NYOMDÁSZ- TANULÓNAK

egy jó családból való
fiú azonnal felvétetik.
Bővebbet e lap kiadó-
hivatalában.

52-x 9

Rámpás

Dr. Brájer Lajos szőlőjéből

Literje 36 krajcár.

Literje 36 krajcár.

kapható Zápolya-utca 1. a házmesternél.

Kiadó lakás.

A Gimnázium-utca 16. sz. alatti TOLVETH-féle házban

egy szép, nagy lakás

(5 szoba, a szükséges mellékhelyiségekkel, villanyvilágítással)

május 1-ére kiadó.

Bővebb felvilágosítást ad

TOLVETH OSZKÁR.

(119-x.4)

Népbank.

Meghívó.

A „Lázárföldi takaré-, hitel- és előlegezési szövetkezetnek“ t. c. tagjai ezennel a f. évi február hó 23-án délután 3 órakor a „Strunk“-féle vendéglőben tartandó

X. rendes közgyűlésére

tisztelettel meghívatnak.

Tárgysorozat.

1. Az „ad hoc“ elnöknek megválasztása.
2. Az igazgatóság évi jelentése.
3. A felügyelő-bizottság jelentése.
4. Határozat a tiszta nyereségy fölétt s a felmentvény megszavazása.
5. A szövetkezetnek időtartama meghosszabbítása.
6. Két igazgatósági és két felügyelő-bizottsági tag megválasztása.
7. Három jegyzőkönyvi hitelesítő kiküldése.

Kelt Lázárföldön, 1908. évi január hó 29-én.

Az igazgatóság.

A „Lázárföldi takaré-, hitel- és előlegezési szövetkezetnek“ zárómérlege 1907.

Mérleg-számla.

TARTOZIK		K.	f.	KÖVETEL		K.	f.
Pénztári készlet		1292	83	Részletbefizetés 219 tag 711 részlet		59916	—
Váltó-tárca 254 db váltó		82740	—	Betétek számla 64 tétel		38704	25
Előlegszámla 203 tételben		37549	—	Osztalék számla		9354	—
Bankrészvényekben		582	—	Tartalékalap		11034	32
				Tiszta nyeresemény		2555	26
		122163	83			122163	83

Nyereség- és veszteség-számla.

TARTOZIK		K.	f.	KÖVETEL		K.	f.
Szolgái fizetés		70	—	Átiratási díjak		12	—
Üzleti költségek		94	82	Késedelmi kamatok		21	42
Házbérszámla		110	—	Betét kamatok		304	14
Tőkekamatadó		209	63	Bankrészvények kamatai		108	—
Tiszti fizetések		644	—	Előleg kamatok		1364	01
Adószámla		1001	95	Váltó kamatok		4972	29
Betéti kamatok		2096	20				
Tiszta nyeresemény		2555	26				
		6781	86			6781	86

Kelt Lázárföldön, 1907. évi december hó 31-én.

(123-1.1)

Az igazgatóság:

Eisler Mihály s. k. Bohn János s. k. Schwemlein József s. k. Jerg József s. k. ifj. Massong József s. k.
Klötzl János s. k. Bohn József s. k. Jakschitz Péter s. k.

Főtulbírálta a felügyelő-bizottság:

Bergenthal Albert s. k. Lafleur Péter s. k., elnök. Mih József s. k. Schwemlein Miklós s. k., jegyző.

1417/1907. sz. Magyarittele község előljáróságától.

Pályázati hirdetmény.

Magyarittele községben egyhangu határozattal, a vármegye törvényhatóságának utólagos jóváhagyása reményében, egy írnök-végrehajtói állás szervezetett. Ezen állás egyelőre helyettesítés utján lesz betöltve.

Felhivatnak tehát mindazok, akik főleg az adóügyekben járatosak, hogy felszerelt kérvényeiket alólirott előljáróságához f. évi február hó 15-ig nyujtsák be. Megfelelés esetén az illetőnek megválasztása biztosítva lesz.

Ezen állással 800 korona évi fizetés van egybekötve.

Magyarittele, 1908. évi január 29.

D. Bodó Mátyás Páll János,
jegyző. 132-3.1 bíró.

Üzlettulajdonosok figyelmébe.

Mérlegképes könyv elő,

magyar, német levelező, elsörendü irodai erő ajánlkozik fél napi, vagy esti foglalkozásra. Elfogad könyvek berendezését és mérlegezést, oktatást ad az egyszerű és kettős könyvvitelben, valamint magyar és német kereskedelmi levelezésben, mérsékelt díjazás mellett.

Szíves megkeresések „Megbízható“ jelige alatt e lap kiadóhivatalába kéretnek. 30-x.9

Teljesen elkülönített

butorozott

garçonlakás

villanyvilágítással kiadó.

Deák Ferenc-utca 7.

27-x.13

HIRDETÉSEK

gyárosoknak, kereskedőknek és iparosoknak, saját érdekük, hogy gyártmányukat, áru- és iparcikkeiket mennél többet hirdessék.

A hirdetések 1908. évi július hó 1-je óta helyegmentesek és annyira olcsók, hogy aki nem hirdet, az maga ellen vét!

Hirdetések felvetetnek a „TORONTÁL“ kiadóhivatalában.

Nyomatott Pleitz Fer. Pál kiadónál Nagybecskerekén.